

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

CATADAU

LA RIBERA ALTA

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜA

AJUNTAMENT
DE CATADAU

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL I TEXT
Josep E. Forés Rossell

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Catadau, 178

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Catadau

ISBN: 978-84-482-5829-0

Depòsit legal: V-873-2013

Impressió: gràfiques **vimar**

Ajuntament de Pego, 11 • Tel. 91 199 43 30 • Pego • València

www.avl.gva.es

CATADAU

Catadau és un municipi situat a la Vall dels Alcalans, a la Ribera Alta, en el marge dret del riu Magre. El seu terme té una extensió de 35 km² i limita al nord amb Llombai; a l'est, amb Alfarb; al sud, amb Carlet i Tous, i a l'oest, amb Tous i amb Dosaigües. Actualment té uns 2.760 habitants, que es distribuïxen entre el poble i les urbanitzacions El Poble Nou, La Lloma de Molina o Els Rosers, encara que les dos primeres estan constituïdes en bona part per habitatges de segona residència. En el terme s'han trobat restes de l'Epipaleolític, així com també diferents assentaments de l'Edat del Bronze.

Catadauro era una alqueria àrab que Jaume I va donar a Galaubia de Panalac el 28 de juliol de 1238. El 1270 Catadau passà a ser propietat de Ramon de Riu-sec. El 1357 la mitat de Catadau que havia sigut d'Eixemén de Tovià va revertir al monarca Pere IV i este la va vendre al seu conseller Arnau Joan a carta de gràcia.

El rei Joan I va vendre l'alta jurisdicció de Catadau, Alfarb i Alèdua, renunciant al dret de redimir-la, a Aimeric de Centelles (1393), que el 1401 es convertí en senyor de Catadau, Alèdua, Alfarb i Llombai. La foia de Llombai continuà en mans dels Centelles fins al 1478, data en què la van vendre a Francesc Vives de Boil.

Un any després, Roderic de Borja, cardenal i bisbe de València i futur papa Alexandre VI, va comprar la foia de Llombai. L'any 1530 l'emperador Carles V atorgà a Francesc de Borja el títol de marquès de Llombai. El marquesat comprenia la vila de Llombai i els llocs de Catadau i Alfarb, mentres que Alèdua continuà sent una baronia independent.

L'església de Catadau, dedicada a sant Miquel, s'erigí el 1535 com a rectoria de moriscs. De 1544 a 1835 els servicis religiosos van ser atesos pels frares dominics del convent de la Santa Creu de Llombai. El 1685 canvià l'advocació inicial del temple per la de sant Pere, que és l'actual.

En decretar-se l'expulsió dels moriscs del Regne de València (1609), Vicent Turixí, morisc acomodat de Catadau, va encapçalar la revolta dels moriscs de les comarques centrals valencianes contra l'orde d'expulsió. Amb un grup de seguidors es va fer fort en la mola de Cortes. Finalment, va ser capturat, conduït a València i ajusticiat.

El 1611 el duc de Gandia i marquès de Llombai atorgà carta de població per a 42 nous pobladors. Durant la Guerra de Successió (1705-1707), els pobladors de Catadau abraçaren la causa austracista, la qual propugnava l'abolició dels drets senyorials.

L'any 1740 l'Ajuntament de Catadau donà poders a Josep Bisbal de Jeroni perquè representara el poble en el plet de reversió a la Corona

contra el duc de Gandia. Més de cent trenta veïns s'hi van adherir per mitjà d'una escriptura col·lectiva.

El 22 de setembre de 1741 Felip V decretà la incorporació del lloc de Catadau a la Corona, però el 19 d'octubre la va revocar. El mes de maig de 1744 el Consell d'Hisenda dictava sentència a favor de Catadau. El mes de juny del 1745, Felip V va expedir un reial decret pel qual anul·lava la sentència del Consell d'Hisenda i confirmava la duquesa de Gandia en la possessió de Catadau, alhora que imposava perpetu silenci al poble de Catadau.

Molts veïns van perdre les seues propietats perquè no pogueren pagar els crèdits que alguns comerciants madrilenys els havien concedit per a pledejar. En 1761 l'Ajuntament de Catadau va reobrir la disputa sobre el plet de reversió. El 3 de juny de 1762, Carles III confirmava el privilegi de 1745 i confirmava la duquesa de Gandia i marquesa de Llombai com a senyora de Catadau. El 1766 es va reprendre de nou el plet, ara juntament amb Alfarb, però Carles III va expedir una reial cèdula en què manava que no s'inquietara la Casa de Gandia en la possessió del lloc de Catadau i imposava silenci perpetu als veïns.

Finalment, el 1789 es tornà a reobrir el litigi; uns anys després, el 28 de juny de 1806, el Consell d'Hisenda va emetre sentència definitiva i favorable a les pretensions de Catadau. Així doncs, Catadau va ser un dels pocs pobles que va guanyar un plet contra la senyoria i va revertir a la Corona.

La superfície regada a Catadau el 1959 era de 130 hectàrees. L'entrada en funcionament de l'embassament de Forata (1961) i la fundació de la Cooperativa Agrícola de Catadau (1967) van suposar l'expansió del regadiu i la modernització de l'agricultura. Actualment la zona regada és de 1.131 hectàrees. Altres activitats econòmiques remarcables són l'avicultura, la xicoteta indústria, la construcció i el sector de servicis.

Entre els llocs d'interés per al visitant hi ha l'església de Sant Pere Apòstol; el nucli antic, situat en la part elevada de la població, on es conserven restes del castell; el Centre Catòlic i Social, obra de taulell de caràcter modernista; la casa d'Isquierdo, important colònia agrícola del segle XIX, i els paratges de Matamon i la Colaita.

ELEMENTS FÍSICS I VIES DE COMUNICACIÓ

Orografia

Alt de Garcia	Lloma de la Ceba
Alt del Trencall	Lloma de Molina
Alteró de Cosme	Lloma de Passelvir
Alteró de Poio	Lloma del Comte
Alts del Sastre	Matamon
Cavalló de la Gitana	Pla de la Corralissa del Mellat
el Trencall	Pla de Matamon
els Cintos de Carxata	Pla de Mont-real
l'Altet	Serra del Cavalló (o el Cavalló
les Corralisses del Rei	de la Colaita)

Hidrografia natural

Barranc Ample	Barranc del Cantal
Barranc d'Eliseu	Barranc del Cinto Roig
Barranc de Cardona	Barranc del Francés
Barranc de Curçà	Barranc del Gallego
Barranc de Huerta	Barranc del Guirro
Barranc de Joana	Barranc del Vedrier
Barranc de la Cassoleta	Barranc del Xarco Negre
Barranc de la Cava	Barranc dels Roures
Barranc de la Clotxa	Font de Xol
Barranc de la Finestreta	la Fontgela
Barranc de la Font	Rambla de Garcia (o riu Sec)
Barranc de la Font del Baladre	Rambla de la Colaita
Barranc de la Mina	Rambla de la Cova Foradada
Barranc de les Covatelles	Rambla de la Font de Xol
Barranc de Manxano	Rambla de la Romana
Barranc de Matamon	Rambla del Pla de Ceresso
Barranc de Mont-real	Riu Magre
Barranc de Negret	Valladar de les Salinetes
Barranc de Puro	Valladar del Clot de Saljustià
Barranc de Sanxo	

Hidrografia artificial

Aljub del Morro de l'Aire
Assut de Carlet
Assut Nou de Carlet
bassa de reg
Canal Xúquer-Túria
Motor de Sant Pere
Motor de Sant Peret

Motor dels Colombaires
Séquia de Baix
Séquia de Carlet
Séquia de Dalt
Séquia de l'Assagadoreta
Séquia de la Murtera

Vies de comunicació

Assagador de la Cava
Camí d'Alberic
Camí d'Alfarb
Camí de Botet
Camí de Carlet
Camí de Carrions
Camí de l'Alquible
Camí de l'Artrastrador i de la
Marjaleta
Camí de la Canal
Camí de la Canyada del Botet i
de la Casa del Bosc
Camí de la Casa de Bosc
Camí de la Caseta dels Maridos
Camí de la Colaita
Camí de la Cova Foradada
Camí de la Creu
Camí de la Lloma Antoni
Camí de la Lloma de la Figuera
Camí de la Paridera dels
Camallos
Camí de la Parra Alta
Camí de la Pedrusca
Camí de la Tramuntana
Camí de les Carboneres

Camí de les Corralisses del Rei
Camí de les Covatelles
Camí de les Pedrisses
Camí de les Salinetes
Camí de Passelvir
Camí de Racons
Camí del Cavalló de la Colaita
Camí del Granotar
Camí del Molí de Rúbio
Camí del Pla
Camí del Pla de Ceresso
Camí del Pla de la Retja
Camí del Pou del Pucero
Camí del Pucero
Camí del Regaixó
Camí del Romeral
Camí del Sequiol
Camí del Torixí
Camí dels Barranquets de Roio
Camí dels Olivars
Carretera de Carlet
Carretera de Llombai
Senda de Santa Anna
Senda dels Colmeners

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Casa de Bosc (o del Notari)
Casa d'Isquierdo
Caseta de Farol
Caseta de Mascarella
Caseta del Metge
Caseta del Mosso
Caseta del Vedrier
Catadau
Corral de Botet

Corral de Passelvir
Corral de Salom
Corral del Granotar
Corral del Pla de Ceresso
Urbanització El Poble Nou
Urbanització La Lloma de
Molina
Urbanització Els Rosers

Partides

Botet
Carrions
el Barranc Ample
el Barranc de la Font
el Barranc de la Fontgela
el Barranc de Mont-real
el Barranc de Pasqual
el Barranc del Pouet d'Oreja
el Barranc dels Camallos
el Barranquet
el Barranquet de l'Herba
el Barranquet del Suc
el Barranquet Fosc
el Calvari
el Clot de Sal·lustià
el Granotar
el Molí de Rúbio
el Molí de Sòria
el Pla
el Pla de Carrastró
el Pla de Ceresso
el Pla de la Retja
el Rajolar
el Regaixo
el Riu

el Romeral
el Torixí
els Barranquets de Roio
els Barranquets Espessos
els Canalissos
els Olivars
Fondo de Passelvir
l'Alteró de la Cava
l'Arrastrador
l'Assagadoreta
l'Heretat
l'Horteta
la Canyada de Botet
la Casa de Rodes
la Cervera
la Colaita
la Cova Foradada
la Coveta del Llidoner
la Creu
la Gallinera
la Lloma Antoni
la Lloma de la Figuera
la Mallada del Vacar
la Murtera
la Nevera

la Pedrusca
la Penyeta
la Rambla de Racons
la Rambleta
la Riba
la Terra Blanca
la Tramuntana
les Carboneres
les Corralisses del Rei
les Covatelles
les Coves
les Eres
les Forquetes
les Malladetes

les Pedres Llises
les Pedrisses
les Salinetes
Matamon
Partida de Racons
Passelvir
Racó de Bono
Racó de Forés
Racó de les Colmenes
Racó de Petorro
Racó del Guau
Racó del Melero
Racó del Rull

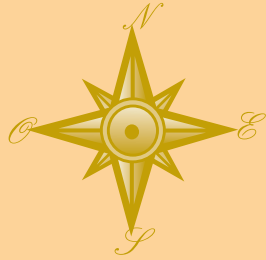
Altres llocs d'interés

Casa de Tasso
cementeri
Cooperativa Agrícola de
Catadau
Cooperativa Agrícola del
Marquesat
Corral dels Camallos
Corral dels Migranyes
Corralissa del Mellat

Ermita de Santa Bàrbera
indústria química
instal·lacions esportives
institut d'educació secundària
Molí de Rúbio
Molí de Sória
subestació transformadora
d'electricitat
polígon Industrial

Elements físics i vies de comunicació

TERME DE DOSAIGÜES

TERME DE LLOMBAI

TERME D'ALFARB

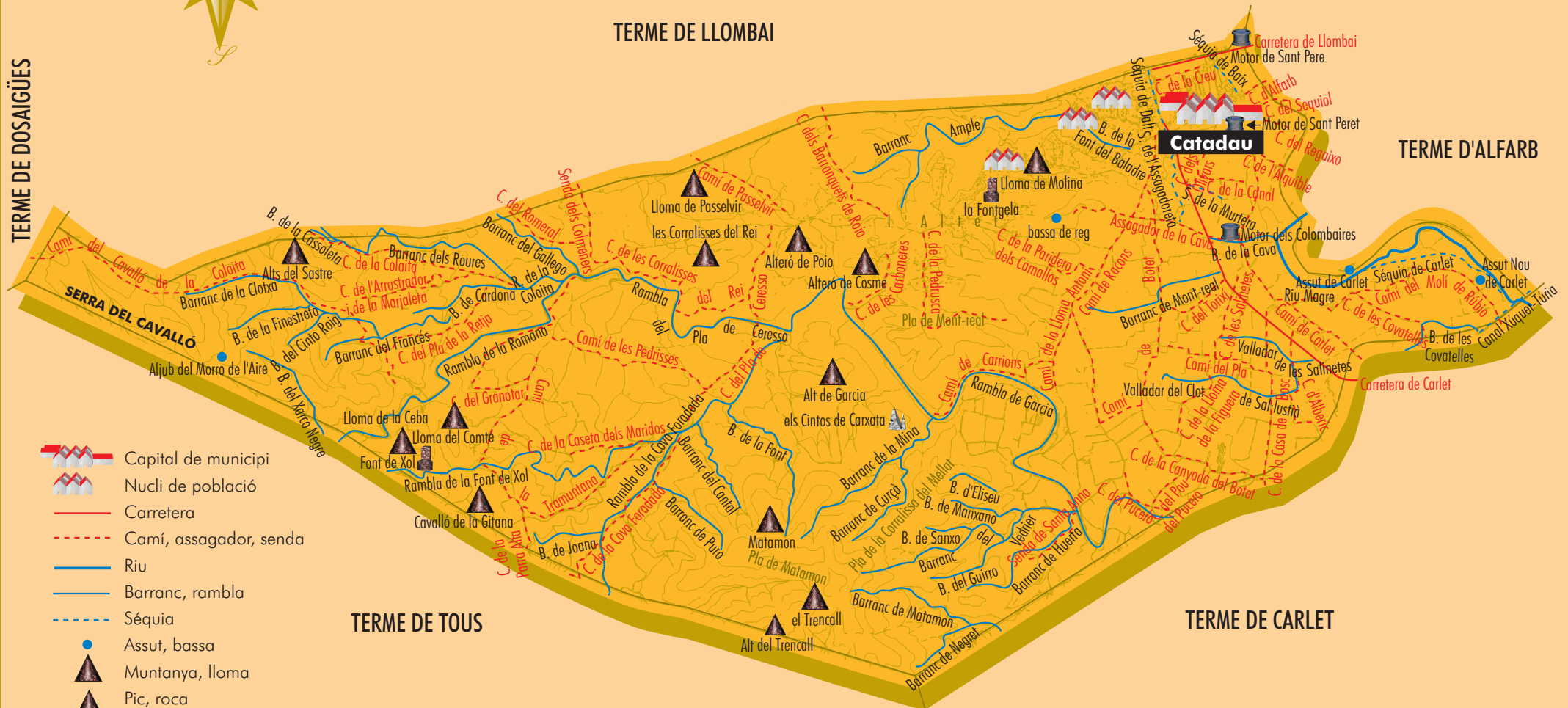
TERME DE TOUS

TERME DE CARLET

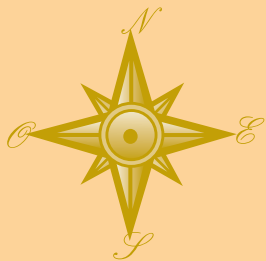
SERRA DEL CAVALLO

Catadau

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Carretera
- Camí, assagador, senda
- Riu
- Barranc, rambla
- Séquia
- Assut, bassa
- Muntanya, lloma
- Pic, roca
- Cova
- Font
- Obra hidràulica
- Cingle
- SERRETA**
- Pla

Presència humana

TERME DE LLOMBAI

TERME D'ALFARB

TERME DE TOUS

TERME DE CARLET

TERME DE DOSAIGÜES

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Carretera
- Riu
- Barranc
- Casa, corral
- Ermita
- Molí
- Cooperativa
- Poliesportiu
- Centre educatiu
- Cementeri
- Resta arqueològica
- Indústria
- Partida
- Paratge

